

Landelijk Parket

Koninklijke KPN N.V.
Aan de Raad van Bestuur
Maanplein 55
Postbus 30000
2500 GA Den Haag

Visitor's address:
Posthumalaan 74
3072 AG Rotterdam
Tel +31 (0)10 496 6000
Fax +31 (0)10 484 6978

AANGETEKEND

Onderdeel
Contactpersoon
Doorkiesnummer(s)
Datum
Parketnummer
Ons kenmerk
Uw kenmerk
Bijlage(n)
Onderwerp

Landelijk Parket

29 juli 2011

Gebruik DPI door KPN

Bij de beantwoording de datum
en ons kenmerk vermelden.
Wilt U slechts één zaak in uw
brief behandelen.

Geachte heer, mevrouw,

In navolging van mijn brief van 13 mei 2011, waarin ik u aangaf een oriënterend onderzoek in te stellen naar het gebruik van deep packet inspection (DPI) door KPN bericht ik u als volgt.

Het oriënterend onderzoek heeft mij geen aanleiding gegeven om aan te nemen dat u bij het gebruik van DPI in de configuratie zoals u mij daarvan opgave deed, strafbaar heeft gehandeld. Ik zie om die reden geen aanleiding om een strafrechtelijk onderzoek te entameren.

Toelichting

In het kader van het strafrechtelijk oriënterend onderzoek heb ik overleg gevoerd met de OPTA, teneinde waar mogelijk de lopende onderzoeken op elkaar af te stemmen. Daarbij werd overeengekomen de beschikbare informatie met elkaar te delen. Bij brief van 7 juni 2011 heb ik van het college van de OPTA de informatie ontvangen die eerder door u aan de OPTA werd verstrekt.

De mij ter beschikking staande informatie heb ik verstrekt aan het Nederlands Forensisch Instituut (NFI), met het doel mij te consulteren omtrent de

volgende vragen:

1. Heeft de configuratie die KPN bij het gebruik van DPI heeft gehanteerd ertoe geleid of kunnen leiden dat kennis werd genomen van de inhoud van de communicatie van klanten van KPN door anderen dan de deelnemers aan die communicatie?
2. In welke mate kan het gebruik van DPI door KPN, in het bijzonder in de huidige configuratie, noodzakelijk worden geacht voor een goede werking van het openbare telecommunicatienetwerk van KPN?

Op 27 juni 2011 heeft het NFI mij geconsulteerd over bovenstaande vragen.

U heeft aangegeven DPI in brede zin voor de volgende doeleinden in te zetten:

1. Teneinde bepaalde verkeersstromen buiten databundels te kunnen transporteren en factureren (bijvoorbeeld MMS-verkeer);
2. Bij het gebruik van firewalls, spamfilters en virusscanners binnen het KPN-netwerk;
3. Ten behoeve van de analyse van klachten over technische routeringen;
4. Ten behoeve van netwerkplanning en -beheer.

U ziet zich geconfronteerd met een (sterke) toename in het gebruik van mobiele applicaties, die een belasting voor het telecommunicatienetwerk opleveren, zowel qua datavolumes als qua signaleringen. Om te voorkomen dat problemen ontstaan op het netwerk, acht u het noodzakelijk dat inzicht wordt verkregen op het gebruik van mobiele applicaties door gebruikers van haar netwerk. U heeft er daarbij gekozen om zich te richten op de klanten met een HI-abonnement. Deze groep klanten kan worden aangemerkt als early adopters van nieuwe producten en diensten, en inzicht in het gebruik daarvan door die groep heeft voor u een voorspellende waarde voor wat betreft het (te verwachten) gebruik door de totale klantenkring. U heeft binnen de HI-klantengroep met name gekeken naar het gebruik van de applicaties Hyves, WhatsApp en Viber.

Voor de uitvoering van het onderzoek heeft u gebruik gemaakt van software van de firma ██████████ die werd geïnstalleerd op een aantal servers in uw datacenter waarover mobiel dataverkeer wordt afgewikkeld. Medewerkers van ██████████ hadden op afstand toegang tot de servers waarop de analysesoftware was geïnstalleerd. Met ██████████ werden afspraken gemaakt over de toegang en de beveiliging van de gegevens die werden gebruikt voor het onderzoek. Ook werd een bewerkersovereenkomst gesloten.

De software van ██████████ is standaard geconfigureerd om een vijftigtal

applicaties in het mobiele dataverkeer te kunnen herkennen. Op uw verzoek is de standaardconfiguratie van de software uitgebreid om ook de applicaties Hyves, WhatsApp en Viber te kunnen herkennen. De detectie van het gebruik van de genoemde applicaties vond volgens uw opgave plaats door een analyse van gegevens uit de transportlaag en de internetlaag van de onderzochte datapakketten. De inhoud van de communicatie, die zich in de applicatielaag bevindt, is niet bij de analyse betrokken, zo gaf u mij aan. Uit de stukken die door u zijn overgelegd blijkt overigens dat de gebruikte software theoretisch wel toegang kan krijgen tot de applicatielaag van datapakketten, maar deze toegang lijkt er primair op te zijn gericht om daaruit metadata (zoals URL's) te destilleren.

De analyse heeft geresulteerd in een bestand waarin IMSI-nummers van HI-klienten worden getoond die in de periode februari t/m april 2011 de genoemde applicaties gebruikten. De analysegegevens blijven drie maanden beschikbaar in de software, daarna worden de gegevens geautomatiseerd vernietigd.

De uitkomsten van het onderzoek acht u van belang voor de netwerkplanning, maar ook voor de retailafdelingen. Het toegenomen gebruik van Hyves, WhatsApp en Viber in combinatie met een eerder waargenomen daling in het gebruik van SMS, zou voor u aanleiding kunnen zijn om tot een ander aanbod van diensten te komen. De onderzoeksresultaten zijn om die reden (ook) voor marketingdoeleinden gebruikt. Na de analyse zijn de onderzoeksresultaten geanonimiseerd door de laatste vier cijfers van de IMSI-nummers in het bestand te verwijderen, al is onduidelijk of dit is gebeurd na de analyse ten behoeve van netwerkplanning en -beheer of na de analyse voor marketingdoeleinden.

Sinds de hiervoor vermelde mediaberichten is de Telecommunicatiewet aangepast en is daarin het beginsel van netneutraliteit opgenomen. Dit beginsel brengt mee dat tarifiering van het gebruik van individuele applicaties niet is toegestaan. Zeer recent heeft u aangekondigd de tarieven van mobiele databundels over de gehele linie te zullen verhogen, zonder daarbij onderscheid te maken naar het gebruik van mobiele applicaties.

Beoordeling

Het oriënterend onderzoek heeft **geen** aanwijzingen opgeleverd dat u bij het gebruik van DPI communicatie van haar klanten heeft afgeluisterd in de zin van art. 139c, eerste lid, WvSr.

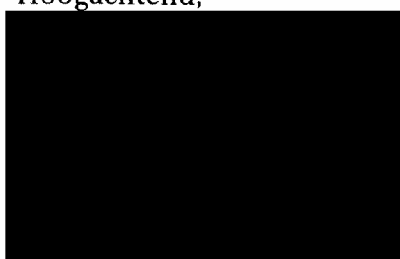
De gebruikte techniek bood in de opgegeven configuratie geen mogelijkheden om direct in een voor de mens waarneembare en begrijpelijke vorm kennis te nemen van de inhoud van de communicatie. Evenmin is gebleken dat op de datapakketten waaruit de communicatie via Hyves, WhatsApp en Viber plaatsvond een zodanige bewerking heeft plaatsgevonden dat van de payload ervan kennis kon worden genomen.

Niet gebleken is dat de datapakketten die door de analysesoftware werden gezien integraal zijn opgeslagen. Uit de diverse lagen waaruit die pakketten zijn opgebouwd, is slechts een aantal gegevens geëxtraheerd en opgeslagen. Onder de uit de datapakketten geëxtraheerde en opgeslagen gegevens bevonden zich geen gegevens uit de applicatielaag. Een bewerking van die gegevens kan dus nimmer zicht hebben gegeven op de inhoud van de communicatie.

Ik ben er bij mijn beoordeling vanuit gegaan dat u alle voor de beoordeling relevante gegevens ter beschikking heeft gesteld. Indien en voorzover toch nog nadere gegevens bekend worden, die tot een andersluidend oordeel zouden leiden, zal naar bevind van zaken worden gehandeld.

Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Landelijk officier van justitie Cybercrime & Interceptie

A handwritten signature in black ink, consisting of a long horizontal stroke with a loop at the end and a vertical stroke extending downwards from the middle.